

Nr 52.

Av herr **Strömberg m. fl.**, om beredande av ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag m. m.

Vid upprepade tillfällen har till riksdagens prövning förelegat frågan om ändrad lagstiftning i syfte att, i vidare utsträckning än vad tidigare varit fallet, medgiva rätt till ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. Resultatet härav blev, att riksdagen år 1918 beslöt att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i vad mån med bibehållande såsom regel av gällande rättsgrund-sats, att kommunala förtroendeuppdrag skulle vara oavlönade, kommun kunde berättigas att till innehavare av dylika uppdrag under de begränsningar och villkor, som kunde befinnas erforderliga, besluta ersättning, samt för riksdagen framlägga de förslag till ändringar i gällande kommunalförfattningar, vartill utredning kunde föranleda. I enlighet härmed uppdrog på sin tid chefen för civildepartementet åt särskilt tillkallade sakkunniga att utreda och avgiva förslag i frågorna angående ersättning åt kommunala förtroendemän samt angående dagtraktamente för landstingsmän även under resedag. År 1922 avgåvo de sakkunniga betänkande innehållande förslag till lösandet av dessa spörsmål. I anslutning härtill framlade Kungl. Maj:t vid 1923 års riksdag i proposition nr 130 förslag till ändrad lagstiftning i berörda syfte. Föredragande departementschefen anförde som stöd för sin principiella ståndpunkt till det framlagda förslaget bl. a. följande: »Genom de kommunala arbetsuppgifternas utökning och samhällets demokratisering har en mycket stor del av ett krävande kommunalt förtroendearbete numera kommit att vila på ekonomiskt svagt ställda samhällsklasser, för vilka ett omfattande gratisarbete ofta utgör en ren omöjlighet eller i varje fall innebär svåra uppoffringar. Dylika uppoffringar gå sålunda ofta nog långt utöver de krav, som det svenska kommunalsamhället sedan gammalt ställt och enligt mitt förmenande alltjämt bör ställa på sina medlemmar i allmänhet och på förtroendemännen i synnerhet. För en var med erfarenhet fran det kommunala livet torde det stå klart, att i våra dagar mången gång, till skada för det allmänna, å ena sidan personer, som icke blott av sina meningsfränder utan jämväl av andra anses bäst skickade till en ansvarfull förtroendepost, av ekonomiska skäl måste undandraga sig förtroendet och å andra sidan personer, som åtaga sig en dylik post på grund av nödvändig omtanke för sitt förvärvsarbete, icke kunna med tillräcklig effektivitet handhava densamma.

Detta missförhållande kan eller bör icke avlägsnas på så sätt, att förtroendemannasystemet helt och hållet eller i möjligaste mån uppgives och ersättes med ett tjänstemannasystem. Ätminstone i flertalet landskommuner måste tjänstemannasystemet anses såsom onödigt och allt för kostsamt, och enligt de svenska kommunallagarnes anda och bokstav utgör förtroendemannainstitutionen över huvud taget ett synnerligen viktigt led i den kommunala självstyrelsen. Ett avhjälpande av det nuvarande systemets brister bör därför sökas i en vidgning av möjligheterna till ersättning åt kommunens förtroendemen.»

Det av Kungl. Maj:t vid 1923 års riksdag på dessa grunder framlagda förslaget innebar som bekant i huvudsak följande: Till ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning och till revisor kan, därest kommunen så beslutar, utgå antingen resekostnadsersättning eller traktamente eller ock båda delarna. Reseersättning må dock endast kunna tillerkännas sådan ledamot eller revisor, som bor på större avstånd från sammanträdesstället än fem kilometer, och får icke överstiga belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats å fartyg, där resan såmedelst sker. Traktamente åter skulle få bestämmas till högst hälften av det belopp, varmed traktamente åtnjutes enligt femte klassen i resereglementet. Vidare skulle enligt förslaget kommun kunna tillerkänna sådan ledamot av styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot, arvode för det med uppdraget förenade besvär. Därtill skulle kommun kunna för ett år i sänder besluta ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter åt kommunalstämmans och stadsfullmäktiges ordförande.

Konstitutionsutskottet, till vilket propositionen jämte två i ämnet väckta motioner hänvisades till behandling, tillstyrkte Kungl. Maj:ts förslag, med i huvudsak den förändring, att maximibeloppet för skjuts- och åkdonslega fastställdes till hälften av det i propositionen föreslagna beloppet.

Vid behandlingen i kamrarna av detta Kungl. Maj:ts av utskottet sålunda tillstyrkta förslag, biföll andra kammaren detsamma, medan första kammaren däremot med 68 röster mot 57 avslög förslaget. Endast i den del av förslaget, som avhandlade bestämmelserna om dagtraktamente och reseersättning åt ledamot av landsting eller av landsting utsedd styrelse eller nämnd vann förslaget riksdagens bifall.

Då vi äro av den bestämda övertygelsen, att frågans fall vid 1923 års riksdag icke överensstämmer med uppfattningen hos riksdagens flertal, och då vi icke kunna finna någon rimlig anledning, att i vår tid med fullt genomförd kommunal självstyrelse vägra kommun rätt att, om förhållandena så kräva, besluta ersättning till innehavare av förtroendeuppdrag, ha vi ansett oss böra bringa frågan även i år inför riksdagen till förnyad prövning.

Det torde i detta sammanhang vara obehövt att närmare ingå på de skäl, som tala för en ändrad lagstiftning i berörda syfte. I såväl de sakkunnigas

betänkande som ock i Kungl. Maj:ts proposition i ämnet hava enligt vår mening fullt bärande skäl anförts, och någon ytterligare utredning torde knappast kunna erfordras.

Vi tillåta oss därför, med hänvisning till vad i ärendet förekom under 1923 års riksdag, föreslå,

att riksdagen måtte antaga följande bifogade förslag till
lag om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862,
lag om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862,
lag om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 mars 1862,
lag om ändrad lydelse av §§ 33 och 40 i förordningen om kyrkostämna samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 samt
lag om ändrad lydelse av §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Stockholm den 21 januari 1924.

Gustaf Strömberg.

Gustav Möller.

Gustaf Nilsson.

R. J. Sandler.

Olof Olsson.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 (nr 13).

Häri genom förordnas, att §§ 19 och 20, § 21 mom. 1, §§ 23, 24 och 34, § 36 mom. 1 samt §§ 51 och 74 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 19.

Mom. 1. Kommunen äger rätt besluta, att ledamot av kommunalnämnden och utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor, varom i § 72 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i kommunens angelägenhet inom kommunen åtnjuta gottgörelse av kommunens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Kommunen må ock kunna besluta, att, där väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall till ledamoten eller revisorn utgå. Denna ersättning må icke överstiga belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i kommunens angelägenhet företages utom kommunen av person, varom i första stycket sägs, må, om kommunen så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter kommunens bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 förmäles. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålets omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.

Mom. 4. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar till innehavare av uppdrag, som i denna paragraf omförmälas, må icke överstiga vad kommunens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

§ 20.

Mom. 1. Kan ärende, som av kommunalstämma handläggas, å den utsatta dagen icke till slut bringas, skall stämman fortsättas å annan dag och, därest stämman så besluter, kungörelse härom i vederbörlig ordning utfärdas. Beslutes icke kungörelse, har ordföranden att, innan sammankomsten upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva dagen för stämmans fortsättande.

Mom. 2. Då jämlikt § 18 eller § 40 mom. 2 val sker proportionellt, äger ordföranden, om han med avseende å befarad tidsutdräkt eller av annan anledning så finner nödigt, att, sedan valseدلarna avlämnats och innan sammankomsten upplöses, utsätta annan dag för valförrättningens fortsättande och avslutande. I sådant fall skola vid stämman utses minst två personer att såsom kontrollanter närvara vid den fortsatta valförrättningen, och skall valurnan, i vilken de avlämnade valseدلarna förvaras, omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill samt därefter sättas i säkert förvar. Innan förseglingen vid förrättningens fortsättande borttages, skall ordföranden i kontrollanternas närvaro förvissa sig om att sigillen äro obrutna.

Särskild kungörelse om dag för valförrättningens fortsättande erfordras ej.

Mom. 3. Om vid ärendes behandling å stämman begäres uppskov med detsammans avgörande och minst en tredjedel av de närvarande därom förena sig, då skall ärendet uppskjutas till annan dag, som ordföranden har att med iakttagande av de i § 16 givna föreskrifter kungöra.

Uppskov må ej ske i fråga om val eller mer än en gång i något ärende, såvida icke uppskovet beslutas av pluraliteten i vanlig ordning.

§ 21.

Mom. 1. Ordföranden åligger att ärendena till överläggning framställa, samt att tillse det andra frågor ej företagas, än de, som uti kungörelsen upptagna äro.

Ny fråga kan vid kommunalstämman väckas, men icke förr, än vid annan stämman och efter vederbörlig pålysning handläggas.

Sedan överläggningen förklarats slutad, framställer ordföranden proposition. så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och beförar detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Omröstning skall verkställas efter upprop och, därest icke slutet omröstning begäres, ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmas utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, varder den mening beslut, som ordföranden biträder.

§ 23.

Ordföranden skall vid kommunalstämman föra eller på eget ansvar låta föra protokoll, upptagande ämnet för överläggningen och beslutet, jämte skälen därtill. Sedan förhandlingarna äro avfattade, justeras protokollet genast, där så ske kan, eller i annat fall vid kommunalstämma, senast fjorton dagar därefter, varom vid tillfället underrättelse meddelas. Erfordrar ärendet skyndsamhet och kan protokollet icke genast vid kommunalstämma justeras, må stämman kunna uppdraga åt därtill för varje gång utsedda ledamöter att, jämte ordföranden, justering av protokollet, eller vissa delar därav, verkställas. Protokollet under-tecknas av ordföranden och minst två vid stämman närvarande ledamöter, eller av de särskilda justeringsmännen, om sådana varit utsedda.

Den, som i avgörandet av ett ärende deltagit, kan genast, eller sist vid justeringen av protokollet, emot det fattade beslutet reservation avgiva.

Sedan protokollet blivit justerat, skall tillkännagivande därom ske från predikstolen i kyrkan nästa sön- eller helgdag, då gudstjänst hålles. Hör till kommun jämväl annex- eller kapellförsamling, skall dylikt tillkännagivande ske allenast i kommunens huvudkyrka.

§ 24.

Kommunalstämmans ordförande är i denna sin egenskap icke berättigad till ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för kommunens räkning vid uppdragets fullgörande påkallas. Kommunen må kunna för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nyss angiven art.

§ 34.

Kommunen må besluta, att, där väglängden mellan kommunalfullmäktigs hemvist och kommunalfullmäktiges sammanträdeslokal överstiger tio kilometer, reseersättning vid deltagande i fullmäktiges sammanträde skall till honom utgå; och skall i fråga om ersättningens belopp vad i § 19 mom. 1 första stycket är stadgat beträffande reseersättning till där avsedd ledamot eller revisor äga motsvarande tillämpning.

§ 36.

Mom. 1. *Kommunalfullmäktige välja årligen bland sig en ordförande och en vice ordförande.*

I fråga om ersättning åt ordföranden skall vad i § 24 finnes stadgat angående ersättning åt kommunalstämmans ordförande äga motsvarande tillämpning.

Kungörelse om fullmäktiges sammanträde första gången efter fattande av beslut, varom i § 27 förmäles, skall utfärdas av stämmans ordförande, därefter av fullmäktiges ordförande eller, i händelse av hans förhinder, av vice ordföranden. Kungörelsen skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för sammanträdet och uppläsas minst åtta dagar därförut i kyrkan. Hör till kommun jämväl annex- eller kapellförsamling och hålles i dess kyrka gudstjänst inom nämnda tid, skall kungörelsen uppläsas jämväl därstädes. Är sammanträde utsatt till dag, då gudstjänst hålles, skall kungörelsen den dagen ånyo uppläsas.

För ärende, som fordrar så skyndsam handläggning, att kallelse icke medhinnas så tidigt, som nu är föreskrivet, må sammanträde kunna hållas efter kortare kallelsetid och även samma dag, då det pålyses; dock må vid sålunda utlyst sammanträde beslut ej fattas om utgift eller erläggande av bidrag därtill.

Besluta fullmäktige, att kungörelsen jämväl bör anslås å viss plats inom kommunen eller införas i en eller flera tidningar i orten, skall ordföranden, där så ske kan, föranstalta därom.

Skriftlig kallelse till sammanträdet, innehållande sådan uppgift, som ovan sägs, bör ock, såvitt möjligt är, genom ordförandens försorg senast fyra dagar förut delgivas en var fullmäktig eller med posten till honom översändas.

§ 51.

Vid kommunalnämndens sammanträden förer ordföranden protokoll eller är för dess ordentliga förande ansvarig. Han ombesörjer skriftväxlingen, emot-

tager alla till nämnden ställda skrivelser och framställningar, ansvarar för räkenskapernas ordentliga förande, vårdar nämndens handlingar och håller över dem register.

De biträden, som vid utförande av dessa göromål kunna befinnas nödiga, må ordföranden antaga och entlediga.

§ 74.

Konungens befallningshavandes godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut, vilka

a) röra kommunens indelning i valkretsar för val av kommunalfullmäktige;
b) äro ämnade att såsom kommunalstadgar tillämpas, till befrämjande av sedlighet, hälsovård, vård om brandväsende samt ordning och säkerhet inom kommunen;

c) röra arvode enligt § 19 mom. 2; eller

d) avse påläggande av avgifter, som erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Samtliga av kommunen för ett och samma kalenderår fattade, under mom. c) omförmälda beslut skola samtidigt och senast under det år beslutet avse underställas Konungens befallningshavandes prövning, vid äventyr att beslut, så vida icke särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall Konungens befallningshavande beredas tillgång till tablå över kommunens utgifter och inkomster det år beslutet avse.

Beslut, som sålunda Konungens befallningshavandes prövning underställs, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Kommunalstämman må, om den därtill tror sig äga fog, hos Kungl. Maj:t över vägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924.

Förslag

till

L a g

**om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i stad
den 21 mars 1862 (nr 14).**

Härigenom förordnas, att §§ 17, 18, 32, 41 och 75 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 17.

Mon. 1. Staden äger rätt besluta, att ledamot av drätselkammaren och utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor för granskning av drätselkammarens eller sådan styrelses, nämnds eller berednings räkenskaper eller förvaltning skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes-

eller förrättningsdag. Staden må ock kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, rescersättning skall till ledamoten eller revisorn utgå. Denna ersättning må icke överstiga belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som i första stycket sägs, må, om staden så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter stadens bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom kammaren, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 förmåles. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålets omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efterrättelse.

Mom. 4. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar till innehavare av uppdrag, som i denna paragraf omförmålas, må icke överstiga vad stadens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

§ 18.

Mom. 1. Kan ärende, som vid allmän rådstuga handläggas, å den utsatta dagen icke till slut bringas, skall rådstugan fortsättas å annan dag och, därest rådstugan så besluter, kungörelse härom i vederbörlig ordning utfärdas. Beslutet icke kungörelse, har magistraten att, innan sammankomsten upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva dagen för rådstugans fortsättande.

Mom. 2. Om vid ärendets behandling å rådstuga begäres uppskov med det sammans avgörande och minst en tredjedel av de närvarande därom förena sig, då skall ärendet uppskjutas till annan dag, som magistraten har att med iakttagande av de i § 15 givna föreskrifter kungöra.

Uppskov må ej ske i fråga om val eller mer än en gång i något ärende, såvida icke uppskovet beslutas av pluraliteten i vanlig ordning.

Mom. 3. För varje fråga, som till behandling förekommer, skall ordföranden, sedan överläggningen är slutad, framställa proposition, så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Omröstning skall verkställas efter upprop och, därest icke slutet omröstning begäres, ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmes utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, är den mening beslut, som ordföranden biträder.

Mom. 4. Till beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser:

a) avhändande av fast egendom eller därifrån härflytande rättighet, eller inköp av sådan egendom, där ej inköpet avser genomförande av fastställd stadsplan eller tomtindelning;

b) beviljande av anslag till nya ändamål eller behov;

e) beviljande av anslag för ändamål eller behov, som icke är nytt men för vilket under det löpande året anslag ej utgår, i stad, där högsta kommunalskatten för 100 kronors inkomst av kapital och arbete överstiger 10 kronor;

d) höjande av visst under det löpande året utgående anslag, då höjningen skulle utgöra:

1:o) mer än 25 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 10 kronor men icke 13 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete,

2:o) mer än 15 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 13 kronor men icke 16 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete,

3:o) mer än 10 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 16 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete;

e) beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning;

f) upptagande eller förnyande av lån eller förlängning av tiden för erhållet låns återbetalande eller ingående av borgen;

g) efterskänkande av oguldna stadsutskylder.

Mom. 5. Med kommunalskatt avses i mom. 4 c) och d) utskylder till staden vare sig de beslutats å allmän rådstuga, av stadsfullmäktige eller å kyrkostämman.

Mom. 6. Efterskänkande av oguldna stadsutskylder må ske allenast, där, efter prövning av varje särskilt fall, verkligt ömmande omständigheter befunnits föreligga.

Mom. 7. Beslut om beviljande av anslag skall tillika innefatta, huruvida anslaget skall utgå av tillgängliga medel eller erforderligt belopp uttaxeras eller upplåning därav ske.

§ 32.

Stadsfullmäktige välja årligen bland sig en ordförande och en vice ordförande. Underrättelse om dessa val skall genom magistraten till Konungens befallningshavande insändas.

Stadsfullmäktiges ordförande är i denna sin egenskap icke berättigad till ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för stadens räkning vid uppdragets fullgörande påkallas. Stadsfullmäktige må kunna för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nyss angiven art.

§ 41.

För varje fråga, som till behandling förekommit, skall ordföranden, sedan överläggningen förklarats slutad, framställa proposition, så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och beäster detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Äskas omröstning, skall den verkställas öppet, utom vid val, då den bör ske med slutna sedlar. Rösterna avlämnas efter upprop; och äger varje stadsfullmäktig en röst.

Till beslut i de uti § 18 mom. 4 angivna fall erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

I övriga frågor bestämmes, där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, utgången genom enkel röstpluralitet. Utfalla vid öppen omröstning rösterna lika å bägge sidor, gäller den mening, som ordföranden biträder. Genom lottning bestämmes företrädet emellan dem, som vid val erhålla lika antal röster.

Vad i § 18 mom. 2, 5, 6 och 7 är för allmänna rådstugan stadgat skall äga motsvarande tillämpning i avseende å stadsfullmäktige.

§ 75.

Konungens befallningshavandes godkännande erfordras för att givande kraft åt:

a) beslut, vilka äro ämnade att såsom kommunalstadgar tillämpas, till befämjande av sedlighet, hälsovård, samt ordning och säkerhet inom stadens område;

b) av staden upprättade allmänna planer för hushållningen med stadens donationsjord;

c) beslut om arvode enligt § 17 mom. 2; samt

d) beslut, som avser påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Samtliga av staden för ett och samma kalenderår fattade, under mom. c) omförmälda beslut skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas Konungens befallningshavandes prövning, vid äventyr att beslut, så vida icke särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövning av dessa beslut skall Konungens befallningshavande beredas tillgång till tablå över stadens utgifter och inkomster det år besluten avse.

Beslut, som skall Konungens befallningshavandes prövning underställas, bör genom magistraten och åtföljt av dess i ämnet avgivna utlåtande insändas.

Beslut, som sålunda Konungens befallningshavandes prövning underställas, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgevas.

Stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmänna rådstugan må, om fog därtill anses förevara, hos Kungl. Maj:t över vägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag trüder i kraft den 1 september 1924.

Förslag

till

L a g

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (nr 33).

Härigenom förordnas, att § 31, § 34 mom. 1 och 2 samt §§ 37 och 38 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 31.

Överståthållarämbetets stadfästelse erfordras för att givande kraft åt stadsfullmäktiges beslut i alla övriga ämnen med undantag av följande, varuti avgörandet ankommer endast på fullmäktige, nämligen:

- a) underdåniga framställningar till Kungl. Maj:t;
- b) beslut i fråga om beviljande av skattebidrag till stadens allmänna gagn eller särskilda dess behov, så vida icke besluten äro av den beskaffenhet, att stadsgandet i nästföregående paragraf mom. e) bör tillämpas, eller eljest avse påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år, eller röra fråga, varom i § 38 mom. 2 förmäles;
- e) beslut i anledning av de på fullmäktiges prövning beroende revisionsanmärkningar;
- d) överenskommelser och beslut rörande ordningen och arbetssättet hos fullmäktige;
- e) tillämpning av de i § 22 stadgade bötesbestämmelser;
- f) fråga om behörighet att säte och stämma bland fullmäktige intaga;
- g) antagande och entledigande ävensom avlönande av borgarråd;
- h) antagande och entledigande ävensom avlönande av den hos stadsfullmäktige anställda sekreterare och vaktbetjäning; samt
- i) beslut, varigenom stadsfullmäktige ansett en hos dem omedelbart väckt eller ifrån stadskollegiet eller någon av nämnderna hänskjuten fråga böra förfalla eller icke för närvarande kunna till bifall föranleda.

§ 34.

Mom. 1. Stadskollegiet utgöres av

- a) stadsfullmäktiges ordförande och båda vice ordförande,
- b) minst tre, högst sex borgarråd samt
- c) ytterligare nio ledamöter.

Mom. 2. Borgarråden, vilka hava de särskilda åligganden, varom nedan i §§ 35 och 37 förmäles, väljas av stadsfullmäktige för en tid av sex år. Skola samtidigt flera borgarråd tillsättas, anställas, såframt omröstning äskas, särskilt val av varje borgarråd. Vid varje val, där omröstning ägt rum, är den vald, som erhållit minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Uppnås vid val av visst borgarråd ej sagda röstetal, skall detta val uppskjutas till en följande dag. Vid den andra omröstning, som då anställas, må endast ifrågakomma de två, som vid första omröstningen erhållit de flesta rösterna, eller, om flera än två erhållit högsta röstetalet eller jämte den, som fått de flesta rösterna, flera än en erhållit näst högsta röstetalet, samtliga dessa; och är den vald, som då erhållit de flesta rösterna. Mellan lika röstetal avgör lotten. Avgår borgarråd före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, skall befattningen så snart ske kan återbesättas. För tiden intill dess nytt val skett ävensom vid tjänstledighet för borgarråd äge stadskollegiet utse annan bland sina ledamöter att uppehålla tjänsten. Till borgarråd må allenast utses person med synnerlig insikt och erfarenhet i kommunala förvaltningsfrågor eller eljest i allmänna värv.

De under mom. 1 c) omförmälda ledamöterna jämte ersättare för dem till lika antal välja stadsfullmäktige bland sig *ärligen* å första sammanträdet i april månad. Vid valet skall, där det ej jämlikt mom. 3 sker proportionellt, ordningen mellan ersättarna särskilt bestämmas.

Om skyldighet för de ledamöter av stadskollegiet, som omförmälas i mom. 1 b) och c), att vid varaktigt förfall avgå, samt om ersättares tjänstgörings-skyldighet gälle vad i kollegiets instruktion är stadgat.

§ 37.

Mom. 1. Stadskollegiet utser till ordförande i drätselnämnden och till ordförande i fattigvårdsnämnden de borgarråd, vilkas föredragningsskyldighet omfattar de till dessa nämnders arbetsområden hörande ärenden, ävensom bland borgarråden ordförande i de övriga nämnder, beträffande vilka sådant är i kollegiets instruktion föreskrivet, därvid hänsyn toges till den fördelning av föredragningsskyldigheten, varom i § 35 förmäles. Tillika utser stadskollegiet bland sina jämlikt § 34 mom. 1 c) valda ledamöter vice ordförande i drätselnämnden, fattigvårdsnämnden samt de övriga nämnder, rörande vilka bestämmelse härom är i kollegiets instruktion lämnad.

Av stadskollegiet utsedda ledamöter i stadens nämnder tjänstgöra under den tid, de tillhöra kollegiet, eller den kortare tid, kollegiet vid valet bestämmer. Bliva platser, varom här är fråga, lediga, skola de av stadskollegiet omedelbart återbesättas. Den, som jämlikt § 34 av stadskollegiet utsetts i borgarråds ställe, uppehålle jämväl den befattning, denne innehar såsom ordförande i nämnd.

De ledamöter i nämnder, vilka ej jämlikt första stycket utses av stadskollegiet, ävensom suppleanter till fastställt antal väljas av stadsfullmäktige, där ej i nämndernas instruktioner eller eljest beträffande vissa ledamöter eller suppleanter är annorlunda stadgat. Till ledamöter och till suppleanter kunna stadsfullmäktige välja såväl ledamöter av stadsfullmäktige som ock andra stadens inbyggare, som äro till fullmäktige valbara. Dessa ledamöters och suppleanters tjänstgöringstid är två år, räknat från och med den 1 januari. Vid lagtima sammanträdet i december månad återbesättas de platser, som vid då löpande tjänstgöringsårs slut bliva genom avgång lediga.

Avgående ledamot eller suppleant i nämnd kan omväljas.

Om sättet för stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i drätselnämnden, gälle vad i § 34 mom. 3 är om val av vissa ledamöter i stadskollegiet stadgat.

Mom. 2. Kvinna, som blivit utsedd till ledamot eller ersättare i stadskollegiet eller till ledamot eller suppleant i nämnd, är berättigad att när som helst avsäga sig uppdraget.

§ 38.

Mom. 1. Stadsfullmäktige äga rätt besluta, att ledamot av stadskollegiet eller av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, så ock revisor, varom i § 26 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Stadsfullmäktige må ock kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan vederbörandes hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall utgå. Denna ersättning må icke överstiga belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, varom i första stycket sägs, må, om stadsfullmäktige så besluta, utgå efter annan grund, än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, må efter stadsfullmäktiges bestämmande till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som efter särskilt uppdrag utför arbete av väsentligt större omfatt-

ning än övriga ledamöter, så ock till revisor, varom i § 26 sägs, utgå arvode för det med uppdraget förenade besvär. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924. Val enligt denna lag av de i § 34 mom. 1 c) omförmälda ledamöterna jämte ersättare för dem skall förrättas första gången å stadgad tid år 1925, i följd varav de, som på grund av tidigare val då äro ledamöter av stadskollegiet eller ersättare för dem, vid nämnda tidpunkt skola frånträda dessa uppdrag.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 33 och 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 (nr 15).

Härigenom förordnas, att §§ 33 och 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 33.

Kyrkoråd och skolråd utse för varje år inom eller utom sig en kassaförvaltare.

En var ledamot av kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel, detsamma under sin förvaltning haft, ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blivit antingen av kyrkostämman eller, om klander anställes, av vederbörlig domstol godkänd, eller ock till dess natt och år efter räkenskapernas avlämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blivit anställt.

Vad om landskommuns eller stads rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om dagtraktamente och reseersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 39 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

§ 40.

Mom. 1. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmans beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga prövning och fastställelse, då beslutet angår:

a) försäljning, pantförskrivning eller utbyte av någon sådan kyrkoförsamlingen tillhörig fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta avseende ändamål densamma genom gåva eller testamente tillfallit, ävensom överenskommelse, vilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) upptagande av lån; dock att underställning icke erfordras i fråga om beslut att upptaga lån, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet av församlingens utan underställning skedda upplåning icke överstiger hälften av den summa, som för det sistförflutna kalenderåret beslutits skola i församlingen anskaffas genom uttaxering; samt

c) påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Beslut, som bör Kungl. Maj:ts prövning underställas, skall insändas till Konungens befallningshavande i länet, vilken det åligger att handlingarna jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t överlämna.

Mom. 2. Konungens befallningshavandes godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut rörande arvode, varom i § 33 förmäles.

Samtliga av kyrkostämman för ett och samma kalenderår fattade beslut av beskaffenhet, som nyss sagts, skola samtidigt och senast under det år beslutet avse underställas Konungens befallningshavandes prövning, vid äventyr att beslut, så vida icke särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall Konungens befallningshavande beredas tillgång till tablå över församlingens utgifter och inkomster det år beslutet avse.

Beslut, som sålunda Konungens befallningshavandes prövning underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Församlingen må, om den därtill tror sig äga fog, hos Kungl. Maj:t övervägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 (nr 58).

Härigenom förordnas, att §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 35.

En var ledamot av kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel, detsamma under sin förvaltning haft, ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blivit antingen av

kyrkostämman eller, om klander anställes, av vederbörlig domstol godkänd, eller ock tilldess natt och år efter räkenskapernas avlämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blivit anställt.

Vad om stadsfullmäktiges rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om dagtraktamente och reseersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan av kyrkostämman tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 41 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

§ 42.

Mom. 1. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga prövning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrivning eller utbyte av någon sådan fastighet, som utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta avseende ändamål densamma genom gåva eller testamente tillfallit, ävensom överenskommelse, vilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) upptagande av lån; dock att underställning icke erfordras i fråga om beslut att upptaga lån, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet av församlingens utan underställning skedda upplåning icke överstiger hälften av den summa, som för det sistförflutna kalenderåret beslutits skola i församlingen anskaffas genom uttaxering; samt

c) påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Beslut, som bör Kungl. Maj:ts prövning underställas, skall insändas till överståthållarämbetet, som det åligger att handlingarna, jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t överlämna.

Mom. 2. Överståthållarämbetets stadfästelse erfordras för att givande kraft åt kyrkostämmas beslut rörande arvode, varom i § 35 förmäles.

Beslut, som sålunda överståthållarämbetets prövning underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Församlingen må, om den därtill tror sig äga fog, hos Kungl. Maj:t övervägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924.
